

У Либији никада није имао неку званичну функцију. Није био ни председник, чак ни премијер. Био је само пуковник. И свеједно диктатор с неограниченом моћи. Гадафи је владао више од 40 година. Ко је био он?

Гадафи је стигао дословно из пустиње. Направио је војну каријеру, 1969. је свргнуо краља Идриса и тако постао један од најмлађих председника у Африци. Његов узор: египатски председник Насер. Његова идеологија: мешавина арапског национализма и социјализма, потпуно у духу антиколонијалног полета његовог времена.

Гадафи је национализовао нафтне компаније и банке, протерао 25.000 Италијана из земље и 70-их година профитирао од експлозије цена нафте. Либија је тако постала богата земља којом наводно влада народ, а контролише је предсједник. Тада је Гадафи развио сопствену друштвену теорију:

„Увели смо Трећу универзалну теорију и представили је у Зеленој књизи. Појам `џамахирија`, који не значи једноставно државу народа, већ државу маса, наша је творевина. Наш је и концепт државе без владе, без председника, избора и странака. Ту грађани, мушкарци и жене, спроводе власт“, говорио је Гадафи.

Трка за наклоност

„Брат пуковник“ како су га називали у пропагандне сврхе, званично је одступио са свих функција. Зелена књига је постала Устав. Његови противници су завршили у затворима, где су их мучили и убијали.

Гадафи је у Африци финансирао бројне револуције, а његов је утицај допирао и до Северне Ирске и Никарагве. Бомбашки напад на берлински диско-клуб „Ла Белле“ 1986. и експлозија авиона компаније „Пан Ам“ изнад шкотског Локербија две године касније, довели су до прекида веза са Западом. Гадафи је тада за длаку преживео напад америчких ваздушних снага. Либија је била изолована.

Крајем деведесетих долази до новог преокрета. Пуковник се одрекао тероризма и исплатио је одштету жртвама Локбербија и Берлина. У децембру 2003. одустао је и од производње оружја за масовно уништавање.

Након тога уследиле су посети Триполију по начелу „ко пре девојци, њему и девојка“. Европски шефови држава и амерички конгресмени, инвеститори и представници нафтних компанија, сви они су се Гадафију удварали за наклоност, уговоре, нафту и приступ тржишту.

Бег у Хонолулу?

Али, то није било добро за његово самопоуздање. Гадафи је развио патолошку уображеност. Када су се његови сународници подигли против њега, он у њима није видео ништа осим издајника, агената Запада или терориста Ал Каиде. Или пак све то одједном:

„Они кажу да ћу побећи у Хонолулу“, рекао је Гадафи у јулу 2011. у телефонском обраћању својим присталицама. „То је смешно. Требало би да напустим земљу својих предака, наших мученика и свој народ“, упитао је Гадафи. И поручио: „Народ је спреман за мене да умре, он је спреман да се за мене жртвује.“

(Дојче веле)